
[2018-60-RE](#)

CAUSA 2018-60-RE

(Socias Tomàs c/ Cano Vila)

Número de registre 499-2018. Recurs d'empara

Sentència del 15 de març del 2019

BOPA núm. 29, del 27 de març del 2019

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 7 de desembre del 2018, per la representació processal del Sr. Narcís Socias Tomàs, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 5 de juliol del 2018, dictat per la Secció Civil 1 de la Batllia i contra l'aute del 20 de novembre del mateix any, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en el seu vessant de "*disposar d'una doble instància*", i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li la resolució de la Sala Civil anteriorment esmentada i que es declari que aquesta ha d'entrar a conèixer del fons del recurs. Així mateix, demana que es declari la suspensió dels efectes de les resolucions impugnades;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 14 de gener del 2019, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2018-60-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, l'1 de febrer del 2019, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Atès que la representació processal de la Sra. Sandra Cano Vila va deixar passar els terminis atorgats sense presentar al·legacions ni conclusions;

Vist que el magistrat, Sr. Joan Manel Abril Campoy, ha plantejat la seva inhibició en aquesta causa,

la qual ha estat acceptada pel Ple del Tribunal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc de l'execució del conveni de mesures paternofilials, homologades mitjançant sentència del 6 de desembre del 2004, la mare de la menor demanava davant la Batllia que el pare, Sr. Narcís Socias Tomàs abonés la meitat o una part d'unes despeses no previsibles.

1.2. El 5 de juliol del 2018, la Secció Civil 1 de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual donava lloc majoritàriament a la petició de la mare decidint que les despeses d'escolarització i d'ingrés en un centre educatiu especialitzat eren de caràcter extraordinari i que el pare havia de fer-se càrrec de la meitat d'aquestes despeses en aplicació del pacte tercer de la sentència del 2004. Tanmateix, considerava que les despeses en concepte d'assegurança, material i uniforme podien encabir-se en una previsió escolar normal.

1.3. La representació processal del Sr. Narcís Socias Tomàs va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 20 de novembre del 2018, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què decidia no admetre a tràmit aquest recurs.

1.4. Atesa la modificació de l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, el 7 de desembre del 2018, la representació processal del Sr. Narcís Socias Tomàs va presentar un recurs d'empara contra l'aute del 5 de juliol del 2018, dictat per la Secció Civil 1 de la Batllia i contra l'aute del 20 de novembre del mateix any, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en el seu vessant de "disposar d'una doble instància".

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica del recurrent

- La resolució de la Sala Civil no precisa el motiu concret pel qual el seu recurs d'apel·lació no s'admet a tràmit, sinó que enuncia motius genèrics, per això, aquesta part interpreta que el seu recurs s'ha inadmes, perquè l'aute de la Batllia no posa fi al procediment, perquè no fixa una quantitat líquida, i perquè no procedeix l'admissió a dos efectes, sinó només amb efecte devolutiu.

- Considera que en aquest cas, l'aute impugnat posa fi al procediment, concretament en allò relatiu a la despesa reclamada, la qual és fixa, ja que es tracta d'una quantitat líquida. També considera que és evident que el recurs s'ha d'admetre al sol efecte devolutiu, cosa que es demostra pel fet que aquesta part ha anat liquidant la despesa des del mes d'agost.

- Al·lega que aquesta decisió vulnera el seu dret a un procés degut, ja que no pot obtenir un pronunciament en dues instàncies, i, per tant, no pot obtenir la revisió de la decisió de la Batllia, a la qual s'oposa pel fet que, segons el seu parer, la despesa reclamada no és extraordinària, sinó que

comporta un fet excepcional que ha de ser oportunament avaluat.

- Si bé no discuteix la necessitat d'aquest fet excepcional, considera que ha de comportar una revisió de la pensió total, ja que atès l'ingrés en un internat de la menor, està pagant dues vegades pels mateixos conceptes. I, aquesta és la qüestió material i de fons que la Sala Civil havia de valorar.

- Aquesta part s'oposa als motius de la Sala Civil per declarar la inadmissió a tràmit del seu recurs d'apel·lació, insistint en què l'acte de la Batllia no posa fi al procediment, que la quantitat tot i ser determinada ha de poder ser impugnada en segona instància, destacant, a més, que l'acte mateix de la Batllia informa de la possibilitat de poder presentar un incident d'execució, en aplicació de la legislació vigent, fet que hauria de permetre presentar un recurs d'apel·lació.

- Considera que la Sala Civil ignora totalment la tramitació de l'incident i de tots els elements de fons i impedeix, d'una forma totalment injustificada i contrària al dret al procés degut, que la instància superior revisi els criteris i els fonaments de la primera instància.

- Per acabar demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li la resolució de la Sala Civil anteriorment esmentada i que es declari que aquesta ha d'entrar a conèixer del fons del recurs. Així mateix, demana que es declari la suspensió dels efectes de les resolucions impugnades.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Civil cita textualment la seva doctrina sobre el sistema de recurs en fase d'execució (TSJC-235/11, TSJC-143/12 i TSJC-272/12):

"En efecte, si s'analitza l'Annex III del Decret de data 4-02-1986 es pot observar com la finalitat que es persegueix, i la qual s'adiu amb el dret a la jurisdicció contemplat a l'article 10 C.A., consisteix en l'obtenció (arts. 1 a 7) d'un procediment ràpid i àgil per a l'execució de les resolucions judicials, de forma que es faci efectiu el dret a la jurisdicció, tot possibilitant que aquell que ha obtingut un pronunciament judicial al seu favor, en seu declarativa, pugui aconseguir que, pel cas de manca de compliment voluntari pel condemnat, l'efectivitat d'allò establert a la resolució judicial.

En el sentit indicat, es preveu tant l'execució definitiva com la provisional i es diferencia en seu d'execució entre les condemnes de lliurar béns mobles o immobles, fer o no fer alguna cosa, així com el pagament de diners o de quantitats il·líquides. I, solament, en aquest darrer supòsit d'execució es preveu l'obertura i tramitació d'un incident d'execució que finalitzarà per un Aute. En aquest cas, s'admet el recurs d'apel·lació i a un sol efecte (cfr. Art.4 Annex III). I això no succeeix en el present cas, en el qual la quantitat no és il·líquida, sinó que el càlcul dels interessos pot determinar-se per simples operacions aritmètiques, de manera que no cal l'apertura d'un incident, tota vegada que aquest es preveu per a la liquidació dels danys i perjudicis o per la determinació de la condemna no líquida.

En conseqüència, el criteri rector, en seu d'execució, consisteix, per una banda, en l'admissió limitada dels recursos d'apel·lació a aquells casos en els quals s'ha previst la tramitació d'un incident d'execució, com ho és el contemplat per a la fixació de la quantitat de l'execució quan la condemna és il·líquida o s'han de liquidar els danys i perjudicis i, per l'altra, que el criteri general consisteix en l'admissió a un sol efecte del recurs (efecte devolutiu), com així també s'extreu d'allò previst a l'article 4.

Per consegüent, sense perjudici de poder interposar recursos contra aquelles resolucions judicials que posen fi als incidents d'execució, les resolucions que es dicten durant el procediment no són susceptibles de recurs."

- Per aquests motius, declara la inadmissió a tràmit del recurs d'apel·lació presentat pel recurrent.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal precisa que l'aute de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia impugnada no denega el dret a una segona instància, sinó que de conformitat amb els criteris rectoris en fase d'execució, informa al recurrent que ha d'instar l'incident d'execució corresponent contra la decisió de la Secció Civil 1 de la Batllia del 5 de juliol del 2018, per tal de poder, si ho considera oportú, recórrer la decisió posant fi a l'incident, la qual sí seria susceptible de recurs.

- Per aquests motius, demana que el Tribunal Constitucional desestimi aquest recurs d'empara.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. L'escrit interposant aquest recurs d'empara va ser presentat quan ja havia entrat en vigor el nou redactat de diversos articles de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional establert per la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil que ha modificat en gran mesura el règim jurídic del recurs d'empara. No hi ha dubte que se sotmet a la jurisdicció d'aquest Tribunal la hipotètica vulneració d'uns drets constitucionals –en concret els drets a la jurisdicció i a un procés degut, establerts a l'article 10 de la Constitució- i que, per consegüent, aquest òrgan és competent per resoldre l'assumpte.

Des d'un punt de vista formal, l'escrit del recurs compleix tots els requisits legals, donat que ha estat interposat en forma i temps legal, per persona legitimada i contra una resolució judicial ferma dictada pel Tribunal Superior de Justícia –l'aute del 20 de novembre del 2018-, encara que no s'hagi interposat un incident de nul·litat d'actuacions previ (article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional). D'altra banda, la seva admissió a tràmit ja comportava que no s'havia advertit manca manifesta de contingut constitucional de la infracció denunciada (article 37.2 de la Llei esmentada).

3.2. El motiu essencial concret del recurs el fixa la part demandant –consideració segona- en el fet que *"la decisió del TSJC, vulnera el dret constitucional en la vessant del dret a la jurisdicció i al procés degut, donat que impedeix al meu mandant obtenir el doble pronunciament de les dues instàncies"*. Per consegüent, caldrà pronunciar-se sobre: a) si el doble pronunciament en dues instàncies constitueix una exigència fonamental del dret a la jurisdicció i del dret a un procés degut; b) si en el cas examinat va tenir efecte, o no, el doble pronunciament; i, c) si hi ha algun motiu rellevant que pugui eximir aquesta exigència.

3.3. Pel que fa a la primera qüestió, cal tenir present que, a diferència d'allò que succeeix en el procés penal (article 10.2 de la Constitució *in fine*), en el camp del procés civil no hi ha una norma de rang constitucional o derivada de tractats internacionals que confereixi dret al recurs i exigeixi, per tant, una doble instància. No obstant això, el principi de la doble instància s'ha anat imposant paulatinament, arreu i al Principat, per tradició i per doctrina, com un dels elements que acrediten

que ens trobem davant un "*procés degut*", sens perjudici de l'evident configuració legal del dret a la jurisdicció dins del qual s'integra. Aquest Tribunal Constitucional ja va fixar la seva doctrina en la sentència del 3 de febrer del 2014, recaiguda en la causa 2013-30-RE, en la qual va manifestar que: "*el cànon constitucional d'enjudiciament és el cànon aplicable al dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, que en aquest context, exigeix que totes les resolucions judicials donin resposta a les pretensions i a les principals al·legacions adduïdes per les parts, que estiguin motivades, que siguin lògicament i jurídicament raonables i que no estiguin incurses en errors materials patents*".

3.4. El cas examinat, en comprimida síntesi, consisteix en la reclamació presentada, en execució de sentència dictada en procés matrimonial, per l'exesposa en relació amb unes despeses extraordinàries relatives a la filla dels cònjuges. L'aute dictat per la Secció Civil 1 de la Batllia del 5 de juliol del 2018 va examinar amb profunditat les al·legacions respectives i va acordar donar lloc majoritàriament a la pretensió de la mare reclamant. Cal remarcar que al final de l'aute es va manifestar textualment: "*Contra la present resolució hi cap un recurs d'incident d'execució, en aplicació de la legislació vigent*". El 26 de juliol del 2018, el pare va interposar un recurs d'apel·lació. La Batllia per providència del 21 de setembre d'aquell mateix any va acordar remetre el corresponent testimoni de particulars al Tribunal Superior de Justícia i va emplaçar la part recurrent per tal que comparegués a formalitzar el recurs. La Sala Civil d'aquest Tribunal Superior de Justícia, en la resolució contra la qual s'interposa aquest recurs d'empara va decidir no admetre a tràmit el recurs "*Tenint en compte la doctrina d'aquesta Sala recollida en els rotlles TSJC-235/11, TSJC 143/12 i TSJC 272/12 sobre el sistema de recurs en fase d'execució*".

3.5. Resta per examinar si en la configuració legal del dret al recurs i a la segona instància hi ha raons suficients per establir que no s'ha conculcat el cànon de constitucionalitat aplicable al cas; i, especialment, analitzar les raons esgrimides per la Batllia i per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia per tal d'inadmetre a tràmit el recurs d'apel·lació. En primer terme, la Batllia com ja s'ha dit abans, en la part dispositiva del seu aute del 5 de juliol del 2018, va indicar que contra aquesta resolució cabia un "*recurs d'incident d'execució*". I aquest posicionament no havia de resultar estrany a la part agent i recurrent, perquè un conflicte anterior entre les mateixes parts, s'havia tramitat a la Batllia com a procediment incidental número 1000175/2016 que va ser resolt per l'aute del 29 de setembre del 2017. D'altra banda, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia manté aquest mateix criteri en l'aute d'inadmissió del recurs d'apel·lació del 20 de novembre del 2018.

Podria discutir-se el qualificatiu de "*recurs*" que la batlle atribueix a l'incident d'execució. I també podria ser objecte de debat el fet que la qüestió litigiosa resolta pel seu aute, pogués ja ser considerada com a un incident d'execució, tot i que no se li atribuís aquest *nomen iuris*, atès que no es tractava de simples aplicacions aritmètiques de la resolució dictada en la fase declarativa del procés, sinó que implicava la presa de decisions fàctiques i jurídiques. En aquest cas, el recurs d'apel·lació podria haver procedit i es podria haver assolit una notable economia processal.

Nogensmenys, no correspon a aquest Tribunal ni el discerniment ni la selecció ni l'aplicació ni la interpretació de la legislació ordinària, ni material ni processal. Aquestes operacions són competència de la jurisdicció ordinària i només poden ser objecte de revisió en cas d'absència de raonament o quan aquest porta a conclusions il·lògiques, arbitràries o absurdes, supòsits que evidentment no concorren en aquest cas. I tampoc pot entendre's que la part recurrent no hagi tingut el procés degut. Ni que no pugui gaudir de la doble instància en l'incident d'execució. Per consegüent, el recurs d'empara ha de ser desestimat sense que procedeixi una especial condemna en costes, ateses les circumstàncies del cas i l'absència de compareixença en aquest procés, de la part recorreguda.

DECISIÓ:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

1. Desestimar el recurs d'empara interposat pel Sr. Narcís Socias Tomàs contra l'aute del 5 de juliol del 2018, dictat per la Secció Civil 1 de la Batllia i contra l'aute del 20 de novembre del mateix any, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.
2. Declarar que no hi ha motius per a una expressa imposició de costes al recurrent.
3. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Narcís Socias Tomàs, a la representació processal de la Sra. Sandra Cano Vila, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 15 de març del 2019.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela

Vicepresident

Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrada